

ศินีนาด กุลาวงค์, อมรา ทองหงส์, อภิชาติ สถาวรวิวัฒน์, ยงเจือ เหล่าศิริถาวร, วิไลลักษณ์ หฤหรรษพงศ์, ลัดดา ธรรมการณีย์, วงศกร อังคะคำมูล
ทีมประเมินสถานการณ์สาธารณสุข (Situation Awareness Team: SAT) กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข

✉ outbreak@health.moph.go.th

สถานการณ์การเกิดโรคประจำสัปดาห์ที่ 2 ระหว่างวันที่ 11 - 17 มกราคม 2558 ทีมประเมินสถานการณ์สาธารณสุข กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข ได้รับรายงานและตรวจสอบข้อมูลเฝ้าระวังทางระบาดวิทยา พบโรคและเหตุการณ์ที่น่าสนใจ ดังนี้

สถานการณ์ภายในประเทศ

1. โรคพิษสุนัขบ้าในสุนัข จังหวัดมหาสารคาม พบสุนัขเสียชีวิตยืนยันติดเชื้อโรคพิษสุนัขบ้า 3 รายต่อเนื่องในตำบลท่าขอนยาง อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม รายละเอียดดังนี้

- สุนัขตัวที่ 1 เป็นสุนัขในวัดที่หมู่ 4 มีประวัติโดนสุนัขพิบูลลมีเจ้าของตัวหนึ่งกัดในวันที่ 20 ธันวาคม 2557 และตายในวันที่ 5 มกราคม 2558 ซึ่งต่อมาทราบว่าสุนัขพิบูลลดังกล่าวได้ตายไปแล้วตั้งแต่วันที่ 21 ธันวาคม 2557 โดยไม่ทราบสาเหตุและเจ้าของได้ทำการฝังโดยไม่ได้ส่งตรวจโรค ทั้งนี้สุนัขพิบูลลไม่เคยได้รับวัคซีนป้องกันโรคพิษสุนัขบ้า คุคลัตว์ในพื้นที่จึงได้เก็บตัวอย่างหัวสุนัขในวัดตรวจที่ศูนย์วิจัยและพัฒนาการสัตวแพทย์ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน ผล Micro-agglutination test (MAT) ให้ผลบวกต่อเชื้อโรค พิษสุนัขบ้า ทั้งนี้ในวัดมีสุนัขอีกกว่า 20 ตัว และแมวอีก 7 ตัว อยู่ระหว่างดำเนินการทำลาย ผู้สัมผัสในคนมีทั้งหมด 9 คนได้ไปรับวัคซีนทั้งหมดแล้ว

- สุนัขตัวที่ 2 อายุ 8 เดือน เจ้าของอยู่หมู่ 1 เก็บมาเลี้ยงจากแม่สุนัขจรจัด ซึ่งออกลูกทั้งหมด 7 ตัว โดยเก็บมาเลี้ยงเพียงหนึ่งตัวได้ประมาณ 2 สัปดาห์ สุนัขเริ่มแสดงอาการซึมในวันที่ 23 ธันวาคม 2557 จึงนำไปปรึกษาที่คลินิกสัตวแพทย์ แต่สุนัขตายในวันที่ 25 ธันวาคม 2557 สัตวแพทย์ได้ส่งซากสุนัขตรวจ MAT ให้ผลบวกต่อเชื้อโรคพิษสุนัขบ้า มีสุนัขที่เลี้ยงด้วยกันในบ้านอีก 6 ตัว และผู้สัมผัสทั้งหมด 7 คน ทั้งสุนัขและ ผู้สัมผัสได้รับวัคซีนทั้งหมดแล้ว ยกเว้นบิดาเจ้าของบ้าน ซึ่งป่วยเป็นโรคไตเรื้อรังและเลือดออกง่าย แพทย์แนะนำว่ายังไม่จำเป็นต้องฉีดวัคซีนเนื่องจากไม่ได้สัมผัสสุนัขโดยตรง อยู่ระหว่างติดตามแม่สุนัขและลูกสุนัขในคอกเดียวกัน ซึ่งข้อมูลเบื้องต้นพบว่ามีผู้นำลูกสุนัขตัวอื่นๆ ไปเลี้ยงอีกและบริเวณที่แม่สุนัขอยู่เป็นทุ่งร้างมีสุนัขจรจัดอาศัยอยู่อีกไม่ต่ำกว่า 10 ตัว

- สุนัขตัวที่ 3 เป็นสุนัขในร้านก๋วยเตี๋ยวบ้านฝั่งตรงข้ามกับสุนัขตัวที่ 2 ซึ่งเลี้ยงปล่อยอิสระ แต่ไม่มีประวัติสัมผัสกับสุนัขตัวที่ 2 อย่างชัดเจน เจ้าของสังเกตว่าสุนัขคุลักสุนัขและแมวตัวอื่นๆ อย่าง

ผิดปกติมาประมาณหนึ่งสัปดาห์ หลังจากที่ทราบข่าวสุนัขตัวที่ 2 เป็นโรคพิษสุนัขบ้า จึงตัดสินใจทำลายสุนัขตนเองและส่งตรวจหาเชื้อโรคพิษสุนัขบ้า ผลตรวจรายงานในวันที่ 13 มกราคม 2558 พบให้ผลบวก อยู่ระหว่างการติดตามสัตว์ตัวอื่นๆ และผู้สัมผัสสุนัขดังกล่าว

2. เสียชีวิตจากแก๊สพิษ เครื่องทำน้ำอุ่นระบบแก๊ส จังหวัดเชียงใหม่ 1 ราย เป็นพระภิกษุสงฆ์ อายุ 24 ปี สัญชาติไทย ปฏิเสธโรคประจำตัว จำพรรษาอยู่ ณ วัดแห่งหนึ่งในตำบลท่าตอน อำเภอแม่เมาะ จังหวัดเชียงใหม่ จากการสอบสวนโรคของทีม SRRT อำเภอแม่เมาะพบว่า ในวันที่ 13 มกราคม 2558 เวลา 08.00 น. ผู้เสียชีวิตได้ลงน้ำในห้องน้ำใต้กุฏิที่จำวัดอยู่ ต่อมาเวลา 08.20 น. เจ้าอาวาสไปเรียกผู้ป่วยที่ห้องอาบน้ำ เพื่อมาฉันทันเพลแต่ไม่มีเสียงตอบรับจึงฟังประตูห้องน้ำเข้าไป พบผู้ป่วยหมดสติอยู่ในห้องน้ำ ขณะกำลังอาบน้ำอุ่นจากเครื่องทำน้ำอุ่นระบบแก๊ส สภาพผู้ป่วยขณะพบ คือ นิ่งหลังฟังประตู เรียกไม่รู้สีกตัว จึงรีบนำตัวส่งโรงพยาบาลแม่เมาะ ขณะนำตัวส่งโรงพยาบาลแม่เมาะ ผู้เสียชีวิตไม่รู้สีกตัว แพทย์วินิจฉัย Cardiac arrest แพทย์ทำการช่วยชีวิตฟื้นคืนชีพ ใส่ท่อช่วยหายใจ และรีบนำตัวส่งต่อที่โรงพยาบาลฝางและส่งต่อไปยังโรงพยาบาลนครพิงค์ แต่อาการไม่ดีขึ้นและเสียชีวิตลงในวันที่ 16 มกราคม 2558 แพทย์ได้เก็บตัวอย่างเลือดเพื่อส่งตรวจหาสาร Carboxy Hemoglobin ที่มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ขณะนี้อยู่ระหว่างรอผลการตรวจ

จากการสอบสวนโรคเพิ่มเติมพบว่า ผู้เสียชีวิตอาบน้ำในห้องน้ำที่ใช้เครื่องทำน้ำอุ่นระบบแก๊ส และในห้องน้ำดังกล่าวมีช่องระบายอากาศปริมาณน้อยเมื่อเทียบกับพื้นที่ห้องน้ำ ทำให้การระบายอากาศไม่เพียงพอ นอกจากนั้นยังพบอีกว่าเมื่อวันที่ 25 ธันวาคม 2557 เคยเกิดเหตุการณ์แบบเดียวกันขึ้นที่ห้องน้ำห้องเดียวกัน พบพระสงฆ์หมดสติอยู่ในห้องน้ำห้องเดียวกันกับที่เกิดเหตุในครั้งนั้น นำส่งโรงพยาบาลแม่เมาะ ทีมแพทย์ พยาบาลได้ให้การช่วยฟื้นคืนชีพแต่ผู้ป่วยเสียชีวิตแล้ว

สถานการณ์ต่างประเทศ

1. สถานการณ์การระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสอีโบล่าในภูมิภาคแอฟริกาตะวันตก ข้อมูลองค์การอนามัยโลก (WHO Ebola situation summary ณ วันที่ 16 มกราคม 2558) มีรายงานผู้ป่วยโรคติดเชื้อไวรัสอีโบล่าจากการระบาดในภูมิภาคแอฟริกาตะวันตกรวมทั้งสิ้น 21,408 ราย เสียชีวิต 8,483 ราย โดยในประเทศที่มีการระบาดในวงกว้าง 3 ประเทศ ได้แก่ กินี ไลบีเรีย และเซียร์ราลีโอน พบผู้ป่วยสะสม 21,373 ราย เสียชีวิต 8,468 ราย ผู้ป่วยรายใหม่ใน 21 วันล่าสุด มีแนวโน้มลดลงอย่างต่อเนื่องในประเทศไลบีเรีย แต่กลับสูงขึ้นเล็กน้อยในประเทศกินี และยังคงพบผู้ป่วยรายใหม่จำนวนมากใน เซียร์ราลีโอน ทั้งสามประเทศมีจำนวน Ebola treatment center และเตียงสำหรับแยกผู้ป่วยที่สามารถรองรับผู้ป่วยได้เพียงพอแล้ว โดยอัตราเตียงต่อผู้ป่วยหนึ่งรายในกินี ไลบีเรีย และเซียร์ราลีโอนเท่ากับ 2.3, 3.8 และ 4.4 เตียงต่อผู้ป่วยหนึ่งราย ตามลำดับ

ส่วนประเทศที่มีผู้ป่วยรายแรกหรือมีการระบาดในพื้นที่จำกัด ได้แก่ ไนจีเรีย เซเนกัล สหรัฐอเมริกา สเปน สกอตแลนด์ และมาลี พบผู้ป่วยสะสม 35 ราย เสียชีวิต 15 ราย โดยเป็นผู้ป่วยประเทศไนจีเรีย 20 ราย (เสียชีวิต 8 ราย) เซเนกัล 1 ราย ไม่เสียชีวิต สเปน 1 ราย ไม่เสียชีวิต และสหรัฐอเมริกา 4 ราย (เสียชีวิต 1 ราย) ซึ่งทั้งไนจีเรีย เซเนกัล สเปน สหรัฐอเมริกา และมาลี 8 ราย (เสียชีวิต 6 ราย) ได้รับการประกาศโดยองค์การอนามัยโลกว่าปลอดจากโรคติดเชื้อไวรัสอีโบล่าแล้ว ผู้ป่วยในประเทศที่ยังอยู่ในช่วงเฝ้าระวังโรค ได้แก่ สกอตแลนด์ 1 ราย ไม่เสียชีวิต สรูปประเด็นรายประเทศที่มีการระบาดในวงจำกัดตามตารางที่ 1

สถานการณ์ในประเทศไทย ตั้งแต่วันที่ 1 กรกฎาคม 2557 เป็นต้นมา ประเทศไทยพบผู้ป่วยเข้าเกณฑ์สอบสวนโรค 5 ราย โดยผู้ป่วยทั้งหมดได้รับการตรวจยืนยันทางห้องปฏิบัติการและมีผลตรวจเป็นลบ ดังนั้นประเทศไทยจึงยังไม่มีผู้ป่วยยืนยันโรคติดเชื้อไวรัสอีโบล่า

ตารางที่ 1 สรุปประเด็นสำคัญในประเทศที่มีการระบาดในวงจำกัด (ข้อมูล ณ วันที่ 14 มกราคม 2558)

ประเทศ	เมือง	วันที่รายงานผู้ป่วยรายแรก	ป่วย (ตาย)	วันที่รายงานผู้ป่วยรายล่าสุด	จำนวนผู้สัมผัส		หมายเหตุ
					ทั้งหมด	ยังอยู่ในช่วง 21 วัน	
ไนจีเรีย	Lagos, Port harcourt	25 ก.ค. 57	20 (8)	5 ก.ย. 57	891	0	WHO ประกาศปลอดโรคแล้ว
เซเนกัล	Dakar	28 ส.ค. 57	1 (0)	28 ส.ค. 57	74	0	WHO ประกาศปลอดโรคแล้ว
สเปน	Madrid	6 ต.ค. 57	1 (0)	6 ต.ค. 57	83	0	WHO ประกาศปลอดโรคแล้ว
สหรัฐอเมริกา	Dallas, New York	30 ก.ย. 57	4 (1)	23 ต.ค. 57	177	0	WHO ประกาศปลอดโรคแล้ว
มาลี	Kayes	23 ต.ค. 57	1 (1)	23 ต.ค. 57	118	0	ผู้ป่วยมาจากกินี, ผู้สัมผัสทุกคนครบ 21 วันแล้ว
	Bamako	11 พ.ย. 57	7 (5)	25 พ.ย. 57	315	0	ผู้สัมผัสทุกคนครบ 21 วันแล้ว
สกอตแลนด์	Glasgow	29 ธ.ค. 57	1 (0)	29 ธ.ค. 57	55*	0	*ผู้โดยสารในเที่ยวบินเดียวกันกับผู้ป่วย แต่ถือว่ามีความเสี่ยงต่ำ เนื่องจากผู้ป่วยไม่มีอาการชัดเจน ขณะโดยสารบนเครื่องบิน
